

Johannes Vermeer

B3.1

Opdracht: Schilder een portret met een bijzonder attribuut.

Groep:	3
Tijdsduur Kijken:	30 min.
Maken:	deel 1: 60 min. deel 2: 20 min.
Verwoorden:	20 min.
Dimensie:	vlak
Materiaal:	verf
Beeldaspecten:	compositie, kleur
Variatie:	schilderen op doek ipv papier
Meer informatie:	internet

De kunstenaar

Johannes Vermeer (1632-1675) is een van de beroemdste Nederlandse kunstschilders uit de Gouden Eeuw. Hij werd in Delft geboren. Vermeers schilderijen onderscheiden zich door een subtiel kleurgebruik en een ideale compositie. Hij gebruikte soms dure pigmenten en had een grote voorkeur voor ultramarijn en loodtingeel. Vermoedelijk maakte Vermeer in totaal zo'n vijfenveertig schilderijen, waarvan er vijfendertig bewaard zijn gebleven. Dit betekent dat hij maar twee à drie doeken per jaar schilderde. Het 'Meisje met de parel' is een schilderij uit 1665-1667. Het is uitgegroeid tot het meest bekende schilderij van Vermeer. Wie het meisje met de parel is is onbekend, misschien is het Vermeers oudste dochter Maria, die in die periode twaalf of dertien jaar oud was.

Kijken!

Vorbereiding

- Bedenk welk KJK-leerdoel je wilt benadrukken:
  - De leerling kan bepaalde beeldaspecten (kleur, vorm, compositie, ruimte, textuur) in beeldende kunst benoemen.
  - De leerling maakt kennis met het werk van een beeldend kunstenaar of ontwerper.
(zie ook de leerdoelen van groep 1+2)
- Bedenk hoe je dit leerdoel kunt bereiken (kijk voor voorbeeldvragen in bijlage 2)
- Verzamel informatie over de kunstenaar en zijn kunstwerken.
- Zoek afbeeldingen en filmpjes op van het werk van deze kunstenaar.

Lessuggestie

- Deel de verzamelde informatie, afbeeldingen en filmpjes met de leerlingen.
- Vertel wat de opdracht is bij 'Maken' zodat de leerlingen hier alvast over na kunnen denken.

Maken!

Vorbereiding

- Bedenk welk MAAK-leerdoel je wilt benadrukken en wat hiervoor nodig is.
  - De leerling kan rekening houden met de richtlijnen van de opdracht.
  - De leerling kan een persoonlijke invulling geven aan de opdracht.
  - De leerling kan binnen de opdracht experimenteren met beeldaspecten of materialen of technieken.
(zie ook de leerdoelen van groep 1+2)
- Controleer of de benodigde materialen op voorraad en in goede staat zijn.
- Zet de tafels in een handige opstelling en richt ze in met de benodigde materialen.

Benodigde materialen deel 1

- stevig A4 papier om op te schilderen
- potloden
- schetspapier
- dunne en dikke kwast
- plakkaatverf in verschillende kleuren
- waterpotten

Instructie deel 1

1. Haal nog even op wat bij het 'Kijken!' besproken is.
2. Leg de opdracht uit: een bladvullend portret, dus geen armen en benen. Kies zelf een attribuut, zoals een bril, oorbellen, pet, ketting om aan je portret toe te voegen zoals Vermeer deed met de parel.
3. Leg de regels voor het tekenen van een portret uit: welke vorm heeft een hoofd? Waar zitten de ogen, neus en mond? (zie illustratie).
4. Leg uit wat schetsen is: tekenen zonder hard op je potlood te drukken. Je kunt zo een lijn zetten die je makkelijk weer kan veranderen.
5. Oefen met het maken van een geschetst portret op het schetspapier.
6. Leg voordat de leerlingen beginnen met het schilderen van hun portret uit dat er een heleboel kleuren verf op tafel liggen maar dat ze 'in geval van nood' met de drie primaire kleuren alle kleuren kunnen mengen die er zijn. Welke kleuren zijn dat? Welke kleuren moet ik mengen om een bepaalde kleur te krijgen?
7. Geef aan dat je ook met verf kunt schetsen door een lichte kleur verf te gebruiken voor de basis van je portret.
8. Schilder het portret en houd rekening met de opdracht en de instructie.
9. Weet je al welk attribuut je wilt toevoegen aan jouw portret? Houdt daar dan alvast rekening mee.
10. Stimuleer de leerlingen die snel klaar zijn goed te kijken en dingen toe te voegen die ze nog gemist hebben: wimpers, wenkbrauwen, oren, nek en schouders, kleding, achtergrond.
11. Stimuleer de kinderen die langzaam zijn niet te precies te werken, de grote kwast te gebruiken voor de grote delen, enz.
12. Laat de portretten drogen.

Benodigde materialen deel 2

- stof
- papier met printjes
- ijzerdraad
- aluminiumfolie
- lijm
- kniptang (voor ijzerdraad)

Instructie deel 2

1. Kies van welk materiaal jij jouw attribuut gaat maken: stof, papier met printjes, ijzerdraad, aluminiumfolie.
2. Maak jouw bril, oorbellen, pet, ketting of strik.
3. Probeer eerst uit of het goed is voordat je het vast maakt met lijm of ijzerdraad.

Verwoorden!

Vorbereiding

- Bedenk welk VERWOORD-leerdoel je wilt benadrukken:
  - De leerling kan aan de hand van zijn werkstuk vertellen over het verloop van het werkproces.
  - De leerling kan het verschil in aanpak zien en benoemen tussen zijn eigen werk en dat van zijn klasgenoten.
(zie ook de leerdoelen van groep 1+2)

Reflectie

- Wat zien we als we alle kunstwerken bekijken?
- Waarom is jouw kunstwerk een echte Vermeer?
- Waarom heb je dit attribuut gekozen?
- Aan wie zou je dit kunstwerk willen geven? Waarom?
- Wat vond je ervan om aan dit kunstwerk te werken?
- Wat heb je geleerd bij het maken van dit kunstwerk?

Presentatie

Bedenk samen met de kinderen hoe je deze kunstwerken tentoonstelt. Hoe komen ze het best tot hun recht. Misschien als een echt museum, maar hoe ziet een museum er eigenlijk uit? Kan het in de hal/aula van de school?

Beoordeling

Om het eindresultaat van deze opdracht te beoordelen kun je bijlage 4 als leidraad gebruiken.

